

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felélős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek.

Zápolya-utca 1-ső szám.

sová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Fleitz Fer. Pál könyvnyomdája Nagybecskerek, Zápolya-utca 1. hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felajánlások intézendők.

Telefon 21. szám.

Előfizetési árak:

Égész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hóra ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

• kiadóhivatalban fogadtatnak el Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

versár- és ünnepnapok kivételével minden nap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1905.

XXXIV. évfolyam. 178 szám.

Hétfő, augusztus 7.

Az új 67.

Nagybecskerek, augusztus 7.

Megtörtént a tiszadobi találkozó is. Hogy ott mit végeztek vagy mit nem végeztek, azt ugyan Bánffy nyilatkozatai után sem tudni, de bevallott célja lévén a 67-es pártok tömörítése, lehet e körül egy némely megjegyzést kockáztatni.

Minden komoly politikusként teljes rokonszennvel kell kísérnie valamennyi olyan törekvést, mely a 67-es elemek tömörítésére vezethet, de csak az esetben, ha ez a tömörítés a kibontakozást szolgálja. Ám feltehető-e, hogy a kibontakozást viszi előbbre egy olyan tömörítés, mely a koalíció kebelén belül történvén, újlag csak a kommandónyelv magyarosításának hangoztatása mellett jöhet létre? Mert nem mindenki osztja azt a felfogást, hogy a vezényleti nyelv magyarosításának esélyei növekednének, ha az 67-es pártok követelik. Igen tiszteltreméltó vélekedése lehet ez másoknak, a tények azonban ellene szólnak.

A korona álláspontja a kommandónyelv tekintetében közismeretű. A király kétségtelen törvényes felségjogának tartja a vezényleti nyelv megállapítását. És e vitán felül álló joga alapján a status quo fentartása mellett foglal állást. Állást foglal pedig egyedül és kizárólag harcászati és katonai igen nyomós érvek alapján. Mint legfelsőbb hadur, nem óhajta azt a bábeli nyelvzavart, melytől nem is olyan régen Andrassy Gyula gróf is tartott volt a kommandónyelv bifurkációjának esetén. A harcászati argumentumokat bizonyára nem gyöngíti, ha a jövőben a 67-es pártok majoritása követelné azt, amit eddig a koalíció követelt.

Az óhaj teljesülésének esélyeit ez minden sem emelné. És nem fogadhatni el azt az érvet sem, hogy a 48-as alapon

álló pártnak azért nebezebb a posztulátumot megadni, mert e párt részére az óhaj teljesülése csak étappe volna a tiszta perszonális unió felé, míg egy 67-es blokkal szemben ettől tartani nem kellene. Ez a szempont a koronát bizonyára nem vezérli. Mert ha vezérelte volna, akkor módjában lett volna a kommandónyelv magyarosítását a szabadelvűpártnak megadni. A liberális pártnak ugyanis közismeretű az az álláspontja, hogy a magyar vezényleti nyelvet szintén óhajta, de csak az esetben, ha az békés uton megvalósítható. Csak konfliktus felidézésére nem tartja a kérdést elég fontosnak.

Miután pedig ilyen a helyzet, nem lehet örvendetesnek, célravezetőnek és a kibontakozásra üdvösnek találni bárminő új tömörítést, mely az egyetlen vitás pontnak hangoztatását fentartja.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 4/5 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 4/5-től 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap déliben gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

— **Kinevezés.** A földmivélsügyi miniszter Jankó Ágoston, a törökbecsei armentesítő és belvizrendező társulat miniszteri biztosa mellé az 1885. évi XXIII. t.-c. 124. §-a értelmében alakított véleményező bizottságba a Szekulits Mútin kumáni birtokos, bizottsági tag elhalálása folytán megüresedett helyre dr. Velisch Károly törökbecsei földbirtokost, továbbá Jankovits Szilárd községi jegyzőt, mint a melencei kisbirtokosok meghatalmazottját nevezte ki.

— **A jegyzői magánmunkák.** A vármegye alispánja közli, hogy a községi és körjegyzők, ugys mint anyakönyvvezetők részére egyes hivatalos működésükért engedélyezett díjakról,

valamint az általuk végezhető magánmunkálatokról szerkesztett megyei szabályrendelet belügyminisztertől jóváhagyva, folyó évi augusztus hó 15-ével életbe lép.

— **Segédjegyző-választás.** Togyér körtségben folyó hó 2-án ejtették meg a segédjegyző választást. A három pályázó közül az eddigi helyettes segédjegyzőt, Breiningert Miklóst választották meg egyhangulag.

— **Halálozás.** Mint őszinte részvétellel értesülünk, Jandrisics Gyula nyugalmazott pénzügyi titkár tegnap délután 56 éves korában meghalt. Az elhunyt családján kívül számos rokon és ismerős gyászolja. Temetése ma délután volt a gyászszertartáson a pénzügyigazgatóság tisztikara is részt vett, azonkívül pedig díszes koszorut helyeztek elhunyt kártársuk koporsójára.

— **A cégtagok virilis joga.** A törvényhatósági bizottságok legtöbb adót fizető tagjai névjegyzékének összeállításánál eddig a törvényhatóságok különféle gyakorlatot folytattak azon legtöbb adót fizető kereskedőkkel vagy iparosokkal, akik nem egyénileg, hanem mint egy cég tagjai voltak adóval megróva. Homályos volt e tekintetben a törvény rendelkezése, melyet az egyik helyütt úgy magyaráztak, hogy a társaság által fizetett adó a virilisjog megállapításánál nem számítható be a cégtagoknak, másik helyütt pedig ellenkezőképp jártak el. A kereskedelmi és iparkamarák fölterjesztést tettek e kérdés tisztázása érdekében és egyszersmind vitáltak, hogy a cégtagok által valamely cég adójába fizetett összeg a virilisjognál beszámítandó. Most érkezett erre vonatkozólag a kereskedelemügyi miniszter válasza, aki a közigazgatási bíróság döntését provokálta ez ügyben. A közigazgatási bíróság a kamarák kívánságának megfelelően döntött, amennyiben a 44930/1905 sz. döntésével a következő határozatot hozta: „A törvényhatósági bizottság legtöbb adót fizető tagjai névjegyzékének megállapításánál a közkereseti társaságok által fizetett egyenes állami adók a cégtulajdonosok adójaként számbaveendőek, ha magából az adóhivatall kimutatásából kitűnik, hogy az adó a társaság tagjai között miként oszlik meg vagy pedig, ha egyébként igazoltatik, hogy az adó alapját képező társasági vagyonhoz vagy jövedelemhez a társaság egyes tagjainak milyen arányban van joga”.

A „TORONTÁL” tárcája.

A premiére.

Körülbelül nyolc óra van. Öt perc mulva felgördül a függöny. A gépészek, a rendező, a díszletmesterek már mind a helyükön vannak. Az első jelenetben játszó színészek a megfelelő állásba helyezkedve várakoznak a színpadon. Még egy utolsó kémielő pillantást tettek a nézőtérre a függöny nyílásán át. Egészen meglett a nézőtér. Ezeröttszáz ember nevetgel, mozgolódik ide-oda. Némelyiket ismerem futólag, de az arcuk egész megváltozottak tünik fel előttem. Csupa komoran néző kritikusk arc tekint felem. A pszichológus rámszegtett lorgnettek mögött gögös, gunyos tekintetek merednek reám. Az egyik sarokban néhány kedves ismerős arcot is pillantok meg, melyeket a félelem és várakozás izgalma festett fehérre. De ezek mellett hány a közönyös és rosszindulatú!

Mi mindent hoz magával ez a népség kívülről. Meunyi aggalyszkodást, szórakozottságot, előítéletet, bizalmatlanságot . . .

És mindent el kell riasztanom, az unalomnak és rosszindulatnak ezen a gőzkörén át kell törnöm egy gondolatot sugallva ennek az ezernyi embernek. És mégis drámámnak sorsa ezektől a kélrelhetetlen szemektől függ . . . Még szeretnék várni, szeretném, ha a függönyt fel nem huznák. De nem lehet! Már késő. Már felhangzott a három kalapácsütés. A zenekar játszani kezd . . . Aztán egy pillanatig mélységes csönd. Majd a hullisszák közül egy hang zug tompán a fülemben s elvész a terem hatalmas ürében. A kocka el van vetve. Én szerencsétlen, mit tettem?

Rémséges egy pillanat. Nem tudom, hová menjek, nem tudom, mit tegyek? Itt maradjak egy

kulisszához támaszkodva és feszült figyelemmel, dobogó szívvel hallgassam az előadást? Bátorít-sam talán a színészeket, mikor jó magamnak is bátorításra van szükségem? Beszéljek anélkül, hogy tudnám, mit mondok? Mosolyogjak mikor szemeim nézése elárulja, hogy gondolataim távol révedeznek? Ej, az ördögbe is! Jobb lesz a terembe menni és bátran szemébe nézni a veszőlynek. Egy földszinti páholy háttérben meghúzódva igyekszem egy ártatlan közömbös nézőnek tartását fölvenni. Mintha bizony két hórapóta minden gondolatomat nem ez a darab vette volna igénybe. Minden mozdulatot, hangot magam tanítottam be. Nem kerüte el figyelmeimet a díszletek legkisebb részlete sem, még az ajtók mechanizmusa, a gázvilágítás sem.

Valami sajátágos érzés vesz hatalmába. Oda szeretnék figyelni, de nem tudok. Minden izgatóság, zavarosság hat rám. A zárban megfordított kulcsok nyirkosága, a páholyajtók csapkodásának zaja, a ruhák suhogása és minden más legkisebb nesz szörnyű hatással nehezedik idegimre. Aztán azok az ellenséges mozdulatok, melyekben hiába keresek egy parányi meglepedést, azok a feltámasztott könyökök, melyek elzárják a színpadra való kilátást.

Előttem ül egy nagyon fiatal szemüveges uri ember. Szigoru tekintettel jegyzeteket készít s közben így mormog:

— Nagyon naiv dolog.
A szomszédos páholyban halk hangon csevegnek:

— Tudja, hogy holnap lesz . . .
— Holnap?
— Igen, biztosan holnap.

Ugy látszik, ezekre az emberekre nagyon fontos érdekel bir a holnap. Én csak a mával törődöm.

Ebben a kaotikus zürzavarban drámám egy

szava sem tud benyomást tenni, egy sem marad az emlékezetben. A színészek hangja alig jut el a színpad lámpasoráig és tompán török meg a sugólyukon. Mi beszélhetjük azt az öreg urat ott fenn? . . . Szédülés környékez. Kitémolygok.

Künn vagyok. A felleges égről lassan hullanak alá az esőcseppek; de mit sem törődöm vele. A páholyok, az erkélyek fényben uszó zsufolt sorai összefolynak a szemeim előtt. S a mint távolodom, mindjobban elsőtetül előttem a színpad, mely mint valami világító fénypont ragyog felém.

De bármily messze megyek, mindig magam előtt látom azt az atkozott színpadot, mindig eszembe tolokodik a darabom, melyet már kívülről tudok s melynek cselekménye untató nehézkassággal halad a kifejtet felé. Mindez úgy tünik fel előttem, mint valami rossz álom. Szidom az embereket, kik az utca lármás, nyüzsgő zajában belém botlanak. A boulevard sarkán füttyszó hallatszik. Sápadtan, megdőbvenve állok meg. Egy omnibusz-állomásnál vagyok . . . Aztán tovább megyek. Az eső egyre sűrűbben hull alá. Ugy tetszik nekem, mintha drámámra hullanának sirató köncseppek, melyek szétmálasztják eltorzított, megszegyenített hőseimet és széttapossák a vizes ragyogásu járdán.

Hogy megszabadulok ezektől a sötét gondolatoktól, bemegyek egy kávéházba. Olvasni próbálom, de a betűk táncolva, forogva olvadnak egybe szemem előtt. Nem tudom felfogni a szavak jelentését. Mint valami értelem nélküli különös jelenségeket bámulom őket. Eszembe jut, hogy néhány évvel ezelőtt egy viharos napon a tengeren akartam olvasni. Ott ültem összekuporodva a hullámoktól átnevesedett fedélzeten s egy kezembe akadt angol nyelvtanba mélyedtem el. A hullámok csapdosása, a letépett vitorlák recsegése között minden lelki erőmet

— **Latin tanszék a nagyszentmiklósi polgári iskolában.** Közöltük már Nagyszentmiklós község képviselőtestületének azt a határozatát, mellyel kimondotta, hogy eddig is, míg az ottani polgári iskolánál rendszeresítendő latin tanszék fentartási költségei az állami költségvetésbe beilleszthetők lesznek, a költséget a község egyelőre rendes költségvetésének keretén belül (azelőre nem látott kiadások terhére) hajlandó elvállalni. Ezt a határozatot küldöttség vitte fel a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumba, átadta az illetékes ügyosztály vezetőjének, ki a küldöttségnek határozottan megígérte, hogy a községnek ezen határozata folytán — miután most már mi sem állja útját ezen óhaj megvalósításának — a latin tanszéknek felállítására ügyében okvetlen intézkedni fog.

— **Elpusztult termések.** A tűzkrónika szomorú változatosságaként újabb csupa olyan tüzről kaptunk hírt, mely a termést pusztította el. Öt helyről vettünk ilyen hírt. A szomorú krónika a következő:

Bókán Daniel Pál földbirtokos Bóka község határában fekvő Málá pusztáján Vaszelics Száva béres gondatlanságából tűz ütött ki és 170 kereszt buzaszalmát és 114 kereszt zabszalmát hamvasztott el.

Csávoston Csávossy Béla országgyűlési képviselőnek a község szélén levő gazdasági épületeiben eddig ismeretlen okból keletkezett tűz 956 koronányi kárt okozott termésben.

Kanokon Molnárné Preschl Irma földbirtokosné lokomobiljának kéményéből kiszálló szikrák több nagy kazal buzát gyújtottak meg. Amennyiben sem a fecskendőben, sem a közelben víz nem volt található, a tűz tovaterjedését nem lehetett megakadályozni. A kár 8288 koronát tesz ki.

Fényen a napokban a délelőtti órákban Csávossy Gyula báró birtokán egy nagy kazal ruza fogott ismeretlen okból tüzet és elégett.

Valkányon Weiler Rudolf nagybirtokos valkányi majorjában csépes közben két rakott szekér 10—10 kereszt buzával 600 korona értékben leégett. A tűz úgy keletkezett, hogy a cséplőgép kazánját szalmával fűtötték s amint említett időben szalmát raktak rá a tüzre, a láng kiesapott az ajtón s a tüzelésre szánt szalmarakást meggyújtotta s ettől viszont az udvaron álló két buzával rakott szekér gyulladt meg s teljesen le is égett. A kár biztosítás folytán megtérül.

— **Eső!** A cím után lehetne még több felkiáltó jelet is tenni, annyira fölbúgott az ember. És méltán, mert fontosabb esemény aigha történt, minthogy az éjjel megeredt az eső. Este nyolc óra felé gyülekeztek a hetek óta a nap tüzétől szinte fehér égbolton a felhők s komor színük ezuttal rózsás reményt keltett. Ezután heves szél nyargalt végig a levegőben, de most nem üzte szét a felhőket, hanem összerakta. Néhány órai hajkurászás után össze is gyűjtött a szél annyi felhőt, hogy megeredhetett a mennyei

összeszedve, foglalkoztam egy angol szabály megértésével, de bár ismételt hangos kiabálással olvastam, egy szó sem akart megmaradni a fejemben, melyben szinte visszhangzott a tenger tombolása és a vihar üvöltése.

Az az ujság, melyet e pillanatban kezemben tartok, épp oly érthetetlennek tűnik fel előttem, mint akkor az angol nyelvtanom. S mialatt szemem a széthajtogatott ujságlapokon csüngenek, szinte magam előtt látom azokat az ujságkeket, melyekben szegény nevem belefutott a kritikuskor epénél keserűbb tintájába... Egyszerre lecsavarják a gázlámpákat, a kávéházat mindjárt becsukják.

— Már?

— Mily későre járhat az idő?

A boulevardon nyüzsgő emberáradat hőmpölyög tova. A színházakból jönnek. Találkozom emberekkel, kik bizonyára látták darabomat. Szeretném megkérdezni, megtudni, hogy mily sikere volt s mégis gyorsan haladok el mellettük, hogy ne halljam a nyílt utcán véleményük hangos nyilvánításait s fejtegetéseiket. Oh, mily boldogok azok, kik itt most hazamennek és nem irtak darabot...

Imét ott találok magamat a színház előtt. Minden be van zárva, mindenütt sötétség. Hat tényleg, rem tudok meg ma este már semmit. Valami mérhetetlen szomorúságot érzek itt a bejáratnál a felragasztott színlapok és a lampionrudaskák előtt, melyeket meg-megráz a belejük kapaszkodó szél. A hatalmas épület, melyben az imént vibráló élet nyüzsgése zsongott, melyet fényzőn világított be, most csendes, sötét, puha; esőcseppek folydogálnak le a faán, mint valami tüzvész után... Tűzhat vége van. Hat hónap munkáj, küzdelme, álma, reménye megsemmisült, kialudt, mint a gátlapok a színelőadás után.

Alphonse Daudet.

viz és jöttözte az összeaszott, kiégett földet, mezőt. Delelőt és délután is esett jó ideig, de most elkélne vagy két napos erős eső is. Ez az égi öntözés is ment valamit a pusztuló kukoricából, burgonyából s amellet megiehetősen lehűtötte a már valósággal bolondító hőséget.

— **Iskolai beírások.** A nagybecskereki állami elemi népiskolákban és gazdasági ismétőiskolában az 1905/1906. tanévre a beírások szeptember 1., 2., 3. és 4. napjain a központi és Eötvös-utcai áll. elemi iskolaépületekben lesznek d. e. 8—12-ig, d. u. 3—5-ig, (3-án csak délelőtt). Szeptember hó 5-én d. e. 1/9 órakor isteni tisztelet tartatik, mely után a rendes előadások kezdődnek. Tandij 4 korona. Felvételi díj 50 fillér, értesítőért 40 fillér és az országos tanítói nyugdíjalapra 30 fillér fizetendő. A tandij két részletben is fizethető. A többi díjak azonban a beírások alkalmával azonnal lefizetendők. A hatóság által kiállított szegénységi bizonyítvánnyal ellátott gyermekek a tandij fizetése alól felmentettek. Az első osztályba beiratkozó, ugyszint a más intézetből jött tanulók csak anyakönyvi kivonat vagy tanusítvány és oltási bizonyítvány, azon tanulók pedig, kik már a mult tanévben az intézetet látogatták, csakis értesítő-könyvecskéjük felmutatása mellett vehetők fel. Felhivatnak a t. szülők s gyámok, hogy 6—12 éves tanköteles gyermekeiket a mindennapi iskolába a fenti napokon beiratni el ne mulasztják, mert a később jelentkezők szigoruan fognak büntettetni. A 12-ik életévet betöltött s általában azon gyermekek, kik a mindennapi iskola egész tanfolyamát bevégezték és valamely más tanintézetben tanulmányaikat nem folytatják, sem pedig iparos avagy kereskedői pályára nem lépnek, kötelesek 3 éven át a gazdasági ismétő iskolába járni. A gazdasági ismétő iskolai beírások szeptember hó két utolsó vasárnapján d. e. 8—12-ig eszközölköznék az Eötvös-utcai állami elemi iskolában. A tanítás november hó 1-én kezdődik, télen heti 5, nyáron heti 2 órában. Tandij nincs. A helybeli állami elemi népiskola két körzetből áll és pedig az egyik a „Központi állami elemi”, a másik az „Eötvös-utcai állami elemi iskola”. Az Eötvös-utcai iskola körzetéhez következő utcák tartoznak: Nádor-utca, Vásárter, Hertelendy-utca, Jenő herceg-utca, Árpád-utca, Aikotmány-utca, Szerbtemplom-utca, Hunyady-utca, Korona-utca, Erzsébet-ter, Gimnázium-utca, Kinizsi-utca, Eötvös-utca, Martini-utca, József főherceg-utca, Mátyás király-utca, Kőlecey-utca, Kazinczy-utca, Vörösmarty-utca, Juranics-utca, Mészáros Lázár-utca, Petőfi-utca, Tökölly-utca, Écskai-utca, Tomaso-vázi-utca, Csernovics-utca, Laudon-utca, Temesvári-utca, Aracs-utca, Gabona-ter, Dugonics-utca, Keve-utca, Szt. Király-utca, Szilágy-utca, Szt. Miklós-utca, Vukovich-utca, Zsigmondfalvi sor, Déli sor, Keleti sor, Béga végsor. A többi utcák a központi iskola körzetéhez tartoznak. Az Eötvös-utcai iskola 4 osztályú fiúiskola és egy I-ső leányosztályból áll és abba csak azon gyermekek vétetnek fel, kik azon körzet területén laknak. Ezen intézkedés betartására mindkét iskola igazgatósága szigoruan ügyelni fog.

— **Tűz.** Alig néhány napja, hogy a Németváros egyik házában tűz ütött ki s most máris újabb tüzeset fordult elő Nagybecskereken. Az éjjel ugyanis Martinov Lukának a külkelken levő nádfedele háza ismeretlen okból kigyulladt s teljesen le is égett. A tűz éjjel fél 3 óra tájban keletkezett s oly gyorsan harapódzott el, hogy mire a tűzoltóság kivonult, már az istálló is lángokban állott. Hosszu és megfeszített munka után a tűzoltóknak sikerült a veszedelmes elem továbbterjedését megakadályozni, de a lángborult épületeket már nem lehetett megmennteniök s így azok porig leétek. A ház biztosítva volt. A tűz keletkezésének okát nem tudják.

— **Meteor augusztusról.** Meteor augusztusról a következőket jelenti: A bolygó állásaiból kifolyólag ezutánra már nincs kilátásunk nagy hőségre. Augusztus hó elsőjével elérve maximális értékét e forróság, alább száll s az egész hónap e tekintetben kegyesebb lesz hozzánk a forróságot illetőleg, mint július. Augusztus hava különben a csillagászatra is felette érdekes hónap lesz, a mennyiben e hó 30-án teljes napfogyatkozást figyelhetnek meg azon csillagászok, ahol ezen ritka fenséges tünemény egész teljében látható leendő. Sajnos azonban, hogy igen gyakran egy indiszkrét borulat mind n megfigyelést meghiúsít s a sokszor hónapokon át tett előkészületek így mindhiabban voltak. Pedig mesterségesen ily kisebbszerű indiszkrét felhőzetet nem volna lehetetlen megsemmisíteni, de épen a csillagászok nem akarják ezt elhinni, így kísérletet sem tesznek teresztrikus erőhatásokkal az ily zavaró felhőzet elűzésére, a melynek folyán a teljes fogyatkozásnál előjövő fenséges Nap korona megfigyelését csak igen ritkán eszközözhatik Augusztus hó csomópontjai 7. 8. 14. 15. 20. 23. 27. 29. és 30-ára esnek, melyek közül a 15. 23. 30- a kiváló. A 15-ik csomópont hatásköre a teli hold

felhőmészto képességétől függ, ha ezt megelőzőleg éjjel az esetleg nappal borult ég mindig felhőtlennek válik, úgy 15-ét követőleg száraz meleg időt várhatunk, ha azonban csak részben, vagy épen nem lesz az égbolt éjjel felhőtlen, úgy követőleg első esetben kevesebb, az utóbbi esetben pedig sok csapadék várható. A 23-iki hatáskörében alacsonyabb hőmérsékkel csapadék, esetleg szeles, vagy viharos idő lesz.

— **Mulatságok.** A csatádi ifjuság augusztus 12-én, Lenau Miklós költő születésének évfordulóján a nagyvendéglő összes teremében jótékony célú zártkörű táncvigalmat rendez. Belépődíj személyenként 1 kor. 60 fillér. Családjegy 4 korona. Az ünnep sorrendje: D. e. 8 órakor ünnepély a Lenau-szobornál. Himnusz. Szavalt. Alkalmi beszéd Szavalt. Koszoruletétel Szózat. A tánc este 8 órakor kezdődik s a tiszta jóvedelmet a Lenau-alap javára fordítják.

A bogárosi ifjuság augusztus hó 15-én napján a nagyvendéglő összes helyiségében jótékony célú táncvigalmat rendez. A belépődíj személyenként 1 kor. 60 fillér, családonként 4 korona. Kezdeté este 8 órakor.

— **Vizbefuult katona.** A Béga az idén szokatlanul nagy számmal szedi az áldozatokat. Az idén eddig egyedül Nagybecskereken s a környéken mintegy heten fultak a vízbe s most máris újabb áldozata van a fürdésnek. Lutseszku Lázár, lapusnucsi (Krassó-Szőény) illetőségű közkatona, aki a nagybecskereki 29. közös gyalogezrednél szolgált, tegnap déután ugy 3 óra tájban a v. suti hídnál fürdés közben a vízbe fult. A szerencsétlen ember holttestét ma delelőt fogták ki Écska alatt.

— **A nagybecskereki országos vásár.** A csütörtökön kezdődő nagybecskereki országos vásárra vonatkozólag a hatóság közli, hogy csütörtökön szarvasmarhák, sertések és juhok, pénteken és szombaton pedig a lovak hajthatók föl. A vásárra, miután a sertésvész megszűnt, a sertések akadály nélkül felhajthatók.

— **A görögdinnye.** Egy uriember két óriási görögdinnyét cipelve halad az utcán, miközben egy ismerőssel találkozik:

— Hova, hova avval a dinnyével?

— Az anyósom azt mondta, odaadná a fél életét egy görögdinnyéért, viszek hát neki mindjárt kettőt!

— **Sztrájkmozgalmak Nagyszentmiklóson.** Mint Nagyszentmiklósról írják, ott most két nagyobb sztrájkmozgalom indult. Az ottani összes asztalosmesterek folyó hó 1-én posta útján levelet kaptak, mely levélben az asztalossegédek értesítik a mestereket, hogy amennyiben alább közölt feltételeiket a mesterek nem teljesítik e hó 8-áig, ugy a mondott napon a munkát beszüntetik. Feltételeik a következők: 1. A munkaidő naponként 10 órában állapítsassék meg, azaz reggel 6 órától este 6 óráig, közbe reggelinél 1/2 és ebédnél 1/2 órai szünettel. (Eddig a munkaidő reggel 5-től este 7 óráig tartott). 2. Kivánják a darabszám való munka eltörlését. 3. Minden műhelyben pontosan járó óra legyen elhelyezve. 4. A fizetések mindig szombaton törtéjenek az egész hétre. 5. Május 1-je ünnepnap legyen. 6. Ezen mozgalomból kifolyólag az abban résztvettek közül 3 hónapon belül a munkából senkibe bocsátassék el. Mint értesülünk, a megegyezésnél a legnagyobb nehézséget a darabszám munka eltörlésének a követelése okozza, melybe a mesterek nem hajlandók beleegyezni. — A cipészsegédek is mozgolódnak, az ő mozgalomuk azonban inkább a bérfölemelést célozza, sőt ez ügyben a cipésmesterek is tartottak már értekezletet.

— **Halál a vízben.** Györgyi András tőgyéri gazdatiszt folyó hó 4-én fürdés közben szívzélhűdés következtében meghalt. A nagy meleg indította Györgyit arra, hogy a tanyáról a Temes folyóhoz hajtson fürdeni és valószínűleg a hirtelen lehűtés volt halálának okozója. Az elhunyat nagy részvét mellett temették el.

— **Öntöző csatorna Törökkanizsán.** Törökkanizsáról írják: Érdekes tervvel foglalkozik a földmívelési kormány, amely, ha testet ölt, Törökkanizsa gazdaságát szaporítja, anélkül, hogy a községet a legkisebb kockázat is terhelné. Arról van ugyanis szó, hogy Törökkanizsán öntöző-csatorna létesüljön, a melylyel meg lehetne termékenyíteni olyan területet, amely jelenleg ugyszólván semmi hasznot sem hoz a községnek. Tallián Béla országgyűlési képviselő, mikor még a földmívelési kormány élén állott, tervbe vette, hogy Törökkanizsán kísérleti állomást létesít szikes talajnak öntözés útján való megtermékenyítésére. A tervet életre valóknak találta a mostani kormány is s így a legnagyobb valószínűség szerint nemsokára öntöző-csatornák fognak végigveződni olyan területeken, amelyeknek eddig senki sem látta hasznát. A terv röviden az, hogy a Tiszából gépek segítségével felhuznak a vizet, a melyet a község területén belül zart csatornába vezetnének a kísérletezés

helyére. Erre legalkalmasabbnak mutatkozik a községi legelőnek a sirina körül elfekvő az a része, amely szikes voltánál fogva csak kedvező, csapadékdús években és ekkor is csak igen rövid ideig felel meg céljának. A Tiszaparton tervbe vett szivattyú 1000 ilyen ugyszólván hasznavehetetlen hold föld megtermékenyítésére elegendő. Egyelőre azonban a kísérletezésre csak 400 hold föld volna szükséges. Ezt a földdarabot keresztül hasítanak az öntöző csatornák, megtermékenyítve azt olyan mértékben, hogy a szikes talaj jó minőségű kaszálóvá alakulna át. E kísérletezésre szánt területet nem kívánja az állam ingyen a községtől, hanem holdankint 10 korona haszonbért fizetne érte. Ilyen összeget kapnánk azért a legelőért, amely, mint említettük, csak 3-4 héti nyújt csekély táplálékot a reá bocsájtott birkáknak, ha ugyan a tavasz bőségesen megöntözi a szikes talajt.

Életmentő tüzoltó. Könnyen végzetessé válható szerencsétlenség történt pénteken délután a szabad fürdőhelyen, ahol néhány 13-14 éves suhanc vígan lubickolt a vízben. Javában fürdöztek, amikor észrevették, hogy egyik társukat elragadta az ár s kétségbeesetten kiabál segítségért. A nagy zajra odajött Mészáros Ferenc tüzoltó-szakaszparancsnok is, aki látván a fiu veszedelmét, ruhástól együtt utána vetette magát s kimentette őt. A bátor életmentőt a partonállók zajos óvációban részesítették.

Megégett asszony. Horváth István gyéri gazda feleségének kezei egy hűdésből kifolyólag állandóan reszkettek. A napokban Horváthné a cseléd távollétében tüzet akart rakni és e célből meggyújtott egy zsop szalmát, melynek egy része ruhájára esett és azt lángba borította. Ijedtségében még segítségért sem tudott kiáltani s így annyira összeégett, hogy hozzátartozói eszméletlen állapotban félholtan találták meg. Súlyos sebével a módosi kórházba szállították, hol azonban másnapra meghalt.

Megölte a szódásüveg. A billédi szikvizgyárban a napokban a nagy hőség folytán egy szódásüveg felrobbant és az ott dolgozó Barna Mita nevű szolgát úgy találta halántékon, hogy nyomban meghalt.

Irodalom.

* A „Hungary” képes angol ujság augusztus 1-i száma folytatja a magyar akadémikusok arcképeinek és rövid életrajzának bemutatását. Ez a szám Csáky Albin gróf arcképét hozza a címlapon. A tájképek ismét főleg a Magas Tátrának szépségeit ismeretik: Tátra-füred, odaváló nyaralók, tutajkirándulás a Dunajecen, a Kriván hegység, a Feketehalmi hegyek, köztük a legérdekesebbek. A cikkek között Bovill W. F. uról kell megemlékeznünk, ki érdekes vázlatokat közöl Széchenyi, Kossuth és Deákról, de főleg a jelenlegi politikai válságról. Mrs. Mac Donald szellemes londoni levélben számol be az ottani Ferenc József intézetről. A többi cikkek folytatásokban haladnak, míg e számban Mikszáth Kálmán „Sára grófnő” című novellája befejezést nyert. A lap Golonya Jenő szerkesztésében jelenik meg s előfizetési ára 14 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VIII. Csepreghy-utca 2.

* A világ szép asszonyának, Helénának az elszóktetését és az azzal meginduló trójai háborút, a klasszikus világ legnevezetesebb hősrégijét, az Endrei Zalán-féle Világtörténelmének e heti füzeté kezd el. A most folyó füzeteket, mint a műveltség alapvető és okvetlenül szükséges ismereteinek könnyű, szórakoztató eszközét mindenkinék figyelmébe ajánljuk. A munkából mutatványszámot ingyen küld a Világtörténelme kiadóhivatala, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

TÁVIRATOK.

A helyzet.

A passzív rezisztencia.

Budapest, augusztus 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) A belügyminiszter Nógrád-megye határozatát megsemmisítette. A megsemmisítés ellen az alispán felírt a belügyminiszterhez, hogy a megsemmisítő rendelet végrehajthatatlan.

A kereskedelmi miniszter utja.

Budapest, augusztus 7. (A „Torontál” ered. távirata.) Vörös László keres-

kedelmi miniszter, aki Karlsbadban volt a miniszterelnöknél, tegnap pedig Bécsben az ottani minisztereket látogatta meg, ma visszaérkezett Budapestre.

A szocialisták gyűlései.

Budapest, augusztus 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) A szociáldemokrata párt tegnap Pozsonyban, Szolnokon, Miskolcon, Kőszegen, Gyöngyösön, Horton, Hartán és Kispesten tartott gyűléseket, a melyeken hevesen támadták a koalíciót és határozati javaslatokat hoztak az általános választói jog ügyében.

József főherceg köszönete.

Budapest, augusztus 7. (A „Torontál” ered. táv.) József főherceg Barsmegye alispánjának sajátkezü levelet írt, melyben megható szavakkal köszöni meg a megye közönségének részvétét atyja halála alkalmával.

A lipótszentmiklósi választás.

Budapest, augusztus 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Lipótszentmiklósról sürgönyzik, a választás ma reggel megkezdődött s nagy izgalommal folyik a nemzetiségiek izgatása mellett. A függetlenségiéket tartózkodnak a szavazástól. Tíz óraker Lányinak 171, a nemzetiségi Stodolának 222 szavazata volt.

Kanovics püspök temetése.

Budapest, augusztus 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az elhunyt Kanovics Béla Mór józsefvárosi plébános, címzetes püspököt tegnap délután temették el nagy részvét mellett. A beszentelést Kohl Medárd püspök végezte.

A spanyol király Berlinben.

Budapest, augusztus 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Madridból jelentik, Alfonso spanyol király berlini utjának programját megállapították már. A program szerint a spanyol király négy napot tölt Berlinben. Az utazás időpontját csak később állapítják meg határozottan.

A szerb országgyűlés megnyitása.

Budapest, augusztus 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Belgrádból sürgönyzik, ma nyílt meg az ujonnan választott szkupstina. Az új szkupstina legnagyobb pártját a független radikálisok képezik, a kiknek 81 szavazatuk van a 160 tagból álló szerb parlamentben. Utánuk a mérsékelt radikálisok következnek a legnagyobb számban, azonkívül pedig kisebb párttöredék.

Vérezgés egy mulatságon.

Budapest, augusztus 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Egerből sürgönyzik, az egyik ottani kertben tartott mulatságon a katonák és legények összevesztek a rendőrség mindjárt közbelépett, de megjelent az ottani gyalogezred őrsége is, Nagy Gusztáv hadnagy vezetésével. E közben a rendőrök az őrséggel összekülönböztek, mire a riadalom még nagyobb lett. A hadnagy sortüzet adott, amely hét embert megölt, 25-30 embert megsebesített. A vérezgésben a hadnagy is súlyosan megsebesült.

Az orosz-japán háboru.

Budapest, augusztus 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Newyorkból sürgönyzik, az orosz-japán béketárgyalásokat hivatalosan holnap kezdik meg.

Budapest, augusztus 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsi jelentés szerint, ottani diplomáciai körökben pesszimiztikus színben látják a béketárgyalások várható eredményét. Witte newyorki fogadtatása

ugyan rendkívül rokonszenves volt, de az a kedvező vélemény, melylyel az amerikai sajtó Witte iránt viselkedik, még nem jelenti azt, hogy a béketárgyalások sikerre is vezetnek. Sokan vannak, akik attól tartanak, hogy Witte amerikai utjának egyedüli eredménye az orosz-amerikai barátság megszilárdítása lesz, de a kívánt békét nem fogja létrehozni. A japánok ugyan igen kedvezően nyilatkoznak Witte kijelentéseiről, de ezekben a japán nyilatkozatokban több a szántásandékos diplomatikus optimizmus, mint az őszinte meggyőződés.

A norvég trón.

Budapest, augusztus 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Krisztiániából megerősítik, hogy a norvég trónnal egy dán herceget kínálnak meg. Ebbe a tervbe állítólag már Vilmos német császár is beleegyezett.

A forrongó Balkán.

Budapest, augusztus 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Konstantinápolyból megerősítik, hogy egy 13 főnyi mohamedán banda 11 férfit és két asszonyt Karavinszk falvában (monasztiri tartomány) agyonlőtt és két embert megsebesített. Albániában is nyugtalanító a helyzet. A magyar-osztrák és orosz konstantinápolyi nagykövetek ennek folytán azt kívánják a Fényes Kaputól, hogy erősítse meg az albániai helyőrségeket.

A marokkói kérdés.

Budapest, augusztus 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Madridból jelentik, a spanyol kormány beleegyezett abba, hogy a marokkói kérdés ügyében egybehívott konferenciát október havában Tangerben tartsák meg.

Öngyilkos őrmester.

Budapest, augusztus 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Sopronból jelentik, Binder János 76. gyalogezredbeli őrmester fegyverével agyonlőtte magát s meghalt. Öngyilkosságának okát nem tudják.

Sztrájkoló pincérek.

Budapest, augusztus 7. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Pécsről jelentik, Harkányfürdőben az ottani pincérek a rossz bánásmód miatt sztrájkolnak.

Nagy tűz.

Budapest, augusztus 7. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Hatvanból sürgönyzik, Zagyvaszántón 14 ház leégett.

Határidő-üzel.

Budapest, augusztus 7. (A nagybecskereki Lloyd-társulat táv.) A mai tőzsdén az árak emelkedtek. Déli záratkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre)	16.50 — —
Buza (áprilisra)	16.94 — —
Tengeri (májusra)	13.48 — —
Zab (októberre)	12.04 — —
Rosz (októberre)	13.36 — —

Közgazdaság.

Ingtatlanok forgalma.

Nagybecskerek város területén 1905. évi július hó 28-tól 1905. évi augusztus hó 3-ig terjedő időszakban a következő ingatlanváltozás történt:
Lázár Péter és Róza tulajdonát képező 1911. öi. számú házat megvette Kohn Bernát 3636 koronáért.

□ **A várható ideai bortermés.** Közöltük a kormányjelentést, mely a legfőbb szőlőtermelő vidékeken a peronospora nagymérvű uralgását konstata. Bortermelő körökből beszerzett megbízható értesülésünk szerint a peronospora Magyarország ideai bortermését tavalylyal szemben legalább egy millió hektoliterrel csökkenti.

Dr. Brájjer Lajos távollétében a szerkesztésért felelős Somfai János.

A gyermekek kiválóan fejlődnek vele és nem szenvednek emésztési zavarban.

Kitünően bevált hányás bélfurur, hasmenés stb. esetén.

A bel- és külföldön sok ezer orvos ajánlja.

Legjobb táplálék egészséges és gyomorbarát gyermekeknek.

Hápbátó gyógyszerárakban és drogeriákban.

Diet. tápláló szerek gyára KUFÉKE R.

Wien I. és Bergedorf - Hamburg.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybeeskerekre, illetve Nagybeeskerekéről.

Érvényes 1905. május hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybeeskereki pályaudvarra:
 Temesvár, Versecz, Zsombolyáról: délelőtt 9 óra 33 p.
 Pancsováról: délután 5 óra 40 p.
 Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 22 p.; délután 5 óra 30 perc.

Szegedről: (motorkocsi) d. e. 9 óra 37 perc.
 Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 58 p.

b) A nagybeeskerek-bégaparti pályaudvarra:
 Zsombolyáról, Verseczről, Alibunarról és Temesvárról: este 8 óra 05 p.

Módszról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 28 p.

Pancsováról: reggel 8 óra 27 p.

Zsombolyáról: (keskenyvágányú vonal) reggel 8 óra 23 p.; este 7 óra 05 p.

Indul:

a) A nagybeeskereki pályaudvarról:
 Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
 Szeged—Budapestre: d. e. 10 óra 10 p.; este 6 óra 45 p.
 Szegedre: (motorkocsi) d. u. 1 óra.
 Nagyikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybeeskerek-bégaparti pályaudvarról:
 Zsombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 35 p.
 Temesvár, Versecz, Analfalva—Pancsova és Alibunarra: reggel 3 óra 33 p.

Zsombolyára: (keskenyvágányú vonal) reggel 3 óra 58 p.; délután 5 óra 25 p.

Módszra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délelőtt 11 óra 38 p.

Az Alkotmány-utcai 695. számú

h á z

szabad kézből eladó.

Bővebb felvilágosítást ad

özv. Hornung Theodora.

(190—3.2)

Szabad kézből

eladó

a meiencei-utca 437. számú

= ház =

igen kedvező fizetési feltételek mellett.

Tulajdonos:

Nagybeeskereki takarékpénztár.

(500—x.11)

FELTÜNŐ UJDONSÁG.

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé másat nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

613—104 62

HIRDETÉSEK

A hirdetések 1900. évi július hó 1-je óta bélyegmentesek és annyira olcsók, hogy aki nem hirdeti, az maga ellen vét!

Hirdetések felvetetnek a „TORONTÁL” kiadóhivatalában.

gyárosoknak, kereskedőknek és iparosoknak, saját érdekük, hogy gyártmányaikat, áru- és iparcikkeiket mennél többet hirdessék.

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál, Nagybeeskereken.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy egy igen előnyös

ALKALMI VÉTEL

által azon helyzetben vagyok, hogy bármely kivitelű női-, férfi- és gyermek-cipőkkel különös **OLCSÓ ÁRAK** mellett szolgálhatok.

647—20.10

Tisztelettel

WILHELM FERENC (ezelőtt KOTHSTEIN)
NAGYBEESKEREK, Hunyady-(fő)-utca.

1451 II. 1905. szám.

694—3.1

Hirdetmény.

Torontálvármegye alispánja 1905. évi július hó 22-én kelt 13048. számú rendeletével a központi „József közkórház” udvarán levő utak kavicsosítási munkálatait 2037 kor. 12 fillér összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálat fogantatásának biztosítása céljából az 1905. évi augusztus hó 19-ik napjának 11 órájára a nagybeeskereki m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó és a részletes feltételekben előírt 5%-nyi bántépénzzel ellátott zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Nagybeeskerek, 1905. évi augusztus hó 2-án.

M. kir. államépítészeti hivatal.

A hivatalfőnök h.:

Fuchs István,
 kir. mérnök.

Használt
boroshordók
 megvételre kerestetnek.
 Cím a kiadóhivatalban. 529—x.45

Pancsovai főszolgabírósi iroda

3658/1905. szám.

659—1.1

Pályázati hirdetmény.

A megüresedett dolovai községi orvosi állásra ezzel pályázat nyíltatik.

Ezen állással 2000 korona évi fizetés, 300 korona lakbér, látogatási díj 60 fillér és mint buszállás biztos a szabályrendeletileg megállapított szemledíjak élvezete van egybekötve.

Felhívtnak mindazok, akik ezen állást elnyerni óhajják, hogy elméleti képzettségüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket a pancsovai járás főszolgabíró-sághoz folyó évi szeptember hó 5-éig küldjék be.

A megválasztott orvos tartozik a torontálmegyei orvosi egyesület tagjai közé belépni.

Pancsován, 1905. évi aug. hó 2-án.

Dr. Gyertyánffy,
 főszolgabíró.

Kiadó lakások.

A Rákóczy-utca 2064. számú házban levő **utcai lakás** 300 frt évi bér és a Váraljai-utca 838. számú házban levő **utcai lakás** 160 frt évi bér mellett **folyó évi november hó 1-től kiadó.**

Bővebb felvilágosítást ad

Haidegger Ödön.

(686—3.3)

Torontál-Sziget község előljárósága.

265. szám 1095.

688—2.2

Pályázati hirdetmény.

Torontál-Sziget községben újonnan szervezett rendőrbiztosi állásra pályázat hirdetik, felhívtnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajják, hogy okmányokkal felszerelt kérvényüket folyó hó 12-ig az előljárósághoz benyujtsák.

A megválasztott rendőrbiztos egy évi próbaidő után véglegesítettik.

Javadalmazások:

Kézpénzfizetés 800 kor.
 Terményekből várandó jövedelem 200
 Ruhaátalány 100

1 ló, 1 tehén és 2 sertés szabad legeltetése, 1 ló részére elegendő széna.

Kelt Torontál-Szigeten, 1905. évi aug. hó 1-én.

Előljáróság.